

Wystąpienie Prezesa Oddziału Rybackich Użytkowników Jezior Rzek i Zbiorników Zaporowych Związku Producentów Ryb – A. Abramczyka
podczas posiedzenia Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi w dniu 11.12.2012 r.

Przyczyny spadku połowów amatorskich wędkarze upatrują wyłącznie jako pochodną „rabunkowej” gospodarki rybackiej? Czy tak jest w istocie? Należy tu stwierdzić, że wielkość odłowów rybackich spadła z 25 kg/ha w latach 80 do 9,4kg/ha i wynosi obecnie 2 134 ton (2010r). Proporcjonalnie spadła ilość rybaków (426 w 2011r.). Wędkarze złowili w tym samym roku ok. 5 360 t. (dane IRŚ) czyli ok. 2,5 razy więcej. Nadmienić tu należy, że wędkarze są ukierunkowani przede wszystkim na połów ryb drapieżnych (okoń, szczupak, sandacz, węgorz) i nierzadko nie przestrzegają obowiązujących przepisów.

Najważniejsze przyczyny spadku produkcji

1. Wzrost populacji kormorana czarnego z kilkuset na początku lat 80 do 140 tys. obecnie . Wyjadają one rocznie ok. **12 500 000** kg ryb (!!!!) – głównie niewymiarowej i niedojrzałej płciowo (śr. waga 4 kg) – jest to prawie dwa razy więcej niż rybacy i wędkarze łącznie. Zjedzona ryba nie jest w żaden sposób rekompensowana zarybieniami przez urzędy odpowiedzialne za ochronę tego gatunku
2. Utrzymujący się brak tlenu w warstwie przydennej powodujący ograniczenie o ok. 35% bazy pokarmowej. Jest to efekt wieloletniego spływu do wód nieoczyszczonych ścieków oraz nawozów rolniczych. Brak jest badań wpływu aktualnego zrzutu „oczyszczonych” ścieków oraz bakterii ze złoża biologicznego oczyszczalni na ekosystem wodny (w tym biologię ryb)
3. Zabudowa brzegów oraz związane z tym wycinanie roślinności wodnej, zasypywanie dna jezior i przybrzeżnych terenów, budowa pomostów, pirsów, portów i nabrzeży. Prace te poważnie ograniczają miejsca tarła i odchowu młodzięży ryb
4. Kłusownictwo rybackie i wędkarskie – nagminny połów ryb niewymiarowych

Gospodarstwa rybackie są gospodarzem użytkowanych akwenów. Ich praca to nie tylko połów i przetwórstwo złowionych ryb. Są to również

1. Gospodarka zarybieniowa
2. Ochrona ichtiofauny (w tym gatunków zagrożonych np. węgorz, sielawa, sieja, łosoś itp.)

3. Odtwarzanie gatunków autochtonicznych (np. jesiotr, głowacica, rak szlachetny)
4. Monitoring i ochrona ekosystemów wodnych (badania chemiczne, walka z kłusownictwem i nadmiernie rozwiniętymi populacjami zwierząt rybożernych, powiadamianie odpowiednich władz o zauważonych, niezgodnych z prawem prac budowlanych, nielegalnym zrzucie ścieków, niszczeniu roślinności przybrzeżnej itp.)
5. Prowadzenie dokumentacji rybackiej

Zauważyć tu należy, że bardzo długi okres, na który zawierane są umowy oraz możliwość ich przedłużenia sprawia, że prowadzona działalność a tym samym zatrudnienie stają się stabilne i perspektywiczne. Wiąże to ściśle zarówno firmy jak i rybaków z użytkowanymi wodami – od jakości gospodarowania i stanu ekosystemów zależy ich przyszłość. Są więc chyba jedynymi podmiotami, którym zależy na prowadzeniu racjonalnej gospodarki rybackiej. Dlatego też zatrudniani są ichtiolodzy, budowane wylęgarnie ryb, systemy monitoringu wód, rozwijane szerokie kontakty i współpraca zarówno ze środowiskiem naukowym jak i urzędami różnych szczebli odpowiedzialnych za szeroko pojętą ochronę wód. Dodatkowo, sposób prowadzenia gospodarki rybackiej jest na bieżąco kontrolowany przez inspektorów rybackich i strażników PSR.

Odłowy profesjonalne pozwalają na bieżącą ocenę stanu jakościowego jak i ilościowego ichtiofauny, co powoduje podjęcie właściwych decyzji dotyczących zarybień, bądź też działań interwencyjnych w przypadku zaburzenia równowagi międzygatunkowej. Należy tu zaznaczyć, że nawet czysto wędkarski typ użytkowania jeziora związany jest ściśle z cyklicznymi, profesjonalnymi odłowami kontrolnymi.

Zaniechanie rybactwa komercyjnego spowoduje w krótkim okresie

1. Likwidację Gospodarstw Rybackich a w konsekwencji
 - brak gospodarza dbającego o całokształt spraw związanych z funkcjonowaniem ekosystemów wodnych (monitoring, ochrona, itp.)
 - utratę miejsc pracy w gospodarstwach, ale również w firmach związanych z przetwórstwem i obrotem rybami (sklepy, przetwórnice, smażalnie, wędzarnie itp.)
 - niemożliwość zakupu ryby słodkowodnej przez osoby nie będące wędkarzami
 - likwidację ofert turystycznych opartych na świeżych rybach słodkowodnych, ograniczenie turystyki krajowej

- załamanie się gospodarki zarybieniowej spowodowane choćby brakiem tarlaków –wspomnieć tu należy, że ze względu na wymogi weterynaryjne oraz kanony wiedzy ichtiologicznej najlepsze są ryby pochodzące z danego obszaru
- zaniechanie zarybień gatunkami nieatrakcyjnymi wędkarsko w tym zagrożonych wyginieciem (np. sielawa, węgorz)
- załamanie się całego systemu prawnego związanego z rybactwem
- ryzyko przekazania akwenów luźno związanych ze sobą grupom wędkarzy (brak odpowiedzialności), nie posiadających odpowiedniego wykształcenia ichtiologicznego

lub

2. Restrukturyzację działalności

- ograniczenie zatrudnienia
- brak ryb na rynku i związane z tym konsekwencje
- przerzucenie całości kosztów działalności na wędkarzy, co wiązać się będzie ze znacznymi podwyżkami opłat za wędkowanie, a tym samym ograniczenie możliwości wędkowania wielu ludziom

I jeszcze jedna uwaga – postulowane przekazanie zarządzania na szczebel samorządów lokalnych jest bardzo złym pomysłem. Nie zapominajmy, że wody płynące są własnością Skarbu Państwa i zarządzanie nimi oparte na lokalnych zależnościach i układach oraz prowadzone przez laików, może skończyć się fatalnie. Należy również przypomnieć, że z tytułu posiadania wód płynących i gospodarstw rybackich na swoim terenie samorządy otrzymują m.in.

- podatek od dna jezior płacony przez Marszałka Województwa lub WFOŚiGW
- podatek rolny, leśny, od nieruchomości związane z posiadanymi gruntami, budynkami i budowlami
- podatek CIT lub PIT w części wynikającej z obowiązujących Ustaw
- podatek od środków transportu
- możliwość skorzystania z niemałych środków osi 4 PO RYBY 2007-2013
- możliwość skorzystania ze środków posiadanych przez WFOŚiGW, na który w całości przekazywany jest płacony przez rybaków czynsz

mgr inż. Andrzej Abramczyk
Związek Producentów Ryb